

אזכרו של זיו חנו ז"ל

זיו חנו ז"ל

קובס זמנו מת האיש הזה
ושירת חייו באמצע נפסקה
וזכר! עוד זמנך אהב היה לו -
והנה, אהב הזמנך לעב,
אהב לעב!

דברים נעמרים

ורק -
לפעמים כשלבד,
כשאין עיניים סביב,
כשבחוץ מאפיל,
ותריסים מוגפים:
"מותר" להגות בדברים גנובים.

לפעמים הדברים נגמרים...
יותר אין מביטים,
אומרים רק שלום.
הכל טבעי.
צריכים לשכוח ולסלוח,
לא להכיר בדברים
שעוד אתמול - רצית, הגית,

סימה רוטשילד

זיו

בהיר, עם חיוך - זיו

מרץ, ידיים עובדות - זיו

שטח שומם שהפך לחלקת תירס - זיו

מחשבות מתרוצצות, תחבולות נוקמות - זיו

חופשי, ביקורת נוקבת - זיו

חסר גינונים, לשון חדה - זיו

כזאת חריצות מיוחדת, קלילה מתמשכת - זיו

לראות שחור אפור,

ותמיד למצוא את האור - זיו

טיולים מתמשכים בנוף הארץ - זיו

שירים לזכרו של זיו חנו, ז"ל

מכוננית שחלפה בטיסה - זיו
עוגות טובות, סלט חצילים חריף - זיו
ילדים על הכתפים, צחצוח נעלים לקטנים - זיו
ידידות, רעות, אוזן קשבת, עזרה ותמיכה - זיו
דאגה להורים, לאשה, בית שקם
והרבה חברים - זיו.
כך נזכרהו את זיו.

משה ורינה גרשום
כפר הנוער בן-שמון
11.9.1983

זיו סוף נובמבר '82, בתום השבועה.

לכתוב על זיו כעל "הוא היה" אי-אפשר.
לראות את רן ועידן ולדעת שהם יתומים, לא! זה לא יכול להיות.
לחשוב שהתנועות בבטני, של רן שעוד לא נולד ויולד לאין אבא, זה עצוב.
עצוב לנו לכולנו.

רק עתה הגנו לשלוח. הבית שכה טרח זיו סביבו גמור, הגינה מושלמת,
הילדים פורחים, עידן החל לומר אבא והילד שיולד צריך היה להשלים את
החלום שנגדע.

הגינה מעלה עשבים שוטים, הטרקטור שוקט. רן מתריס כנגדי:

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

"מי ירקוד עימי בשמחת-תורה? מי ימשיך ללמד אותי לשחות?
מה אענה לו? מי יכול להשיב לשאלותיו?"

זיו, היכן שהוא נמצא עכשיו, שמור עליהם על התינוקות שלנו שימשיכו לחייך וימשיכו להשתולל.

אלוהים, באשר הוא נמצא, תן לנו כח להמשיך את אשר זיו רצה, תן לנו אומץ להתמודד עם האין.

אין אבא, אין בעל, אין גשר שיסוכך עלינו.

בקשו ממני לכתוב על זיו. זיו שלי, איך אפשר בשרבוט מלים לסכם תקופה? תשע שנים שהיו התחלה ובמחי הרס בית נגמרו. נגמרו, שרק התחלנו.

זיו של המדים, של הכומתה האדומה. זיו של חופשות מהצבא, זיו של התרגשות לפני החתונה.

חתונה, מגורים כבן-שמן, עבודה בצוותא, הקמת-בית.

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

עברנו לבית יהושע, עירונית טיפוסית המתרגלת לחיי-כפר. זיו ניסה להקל עלי את המעבר, לחבב עלי את החיים החדשים.

יחד עם המעבר נכנסנו למשפחת השב"כ, חברים חדשים, עבודה קשה, לא יום ולא לילה, רכז בג'נין - הכרה ראשונית שלי עם העבודה השחורה של החבר'ה. יואל, זיו ושאר החבר'ה, יושבים ליד האח, ערמונים מתפצחים, מושגים כגון מעצרים וכד' מתחילים להיות שפת יום-יום.

חושבת אני מה לכתוב, מה פתאום לכתוב על זיו, זיו עוד ממלא את הבית, את האוירה. כל אשר מסביב הוא זיו, כל תמונה, כל עציץ, כל כסא בחרנו יחד, יצרנו יחד ועתה צריך לכתוב, לסכם. קשה להתבטא, קשה זו הגדרה צנועה, לנסות להביע את המתרחש בתוכי. אך, חשוב לי לכתוב, עבור ילדי, חברינו, המשפחה ועבור זיו.

הכרתי את זיו כזיו. במשפחה, בכפר מכנים אותו חנינה, לגבי ישאר זיו תמיד. זיו שלי, עיניים כחולות חודרות, "חתיך" בלשון העם. כשאני רואה את העיניים של רן שלי, את המבט - זה המבט של אבא שלן, של זיו שלי.

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

מחשבותי כל הזמן מסתבכות, "הגעט" לקלקיליה, עידן מצטרף למשפחה. שני בנינו מקור גאווה לזיו, "הגברים שלי" - כך כינה אותם.

הגינה פורחת, עצי הדקל גבהו, אפילו פרחי צפורי גן עדן הנצו. רו, עידן וזיו מבלים על הדשא, כלבים נובחים בחצר, השנה עוברת, חורף, קיץ על הטוב בהם, על המשתמע מהם. חופשות בחוף אכזזיב, בילויים ארוכים בטבריה.

זיו בעבודתו חוזר להיות רכז נפה בג'נין. חזרה מאוחרת בלילות, עייפות-לאות, אך מלא סיפוק.

זיו אוהב את עבודתו. אין הוא "מקטר" לרגע. מסיבות של השב"כ - מכירים את המשפחות של החברים. זה זיו של העבודה, של ה"אריקה". בבית הכל שלם, הכל טוב, הכל מאושר, כאילו היה יותר מדי טוב, ואז... מלחמת שלום הגליל.

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

במלחמה רווח לי מעט, זיו לא גוייס ליחידתו בצנחנים, אך לפני ארבעה חודשים עלה ללבנון.

לא חששתי, לא יראתי, זיו הבטיח כי לקראת הלידה יהיה עימי.

בסוכות, ביום הולדתו, ערך שיפוץ כללי בבית, סיוד, צביעה וסידור הגינה.

זיו בן שלושים.

היינו כה עייפים, אך חגגנו את המאורע. חודש לאחר מכן, ביום הולדתי השלושים זיו צלצל והודיע כי קנה לי מתנה: יש תאריך לירידתו מלבנון.

מסיבת יום הולדת לרון בגן-הילדים, ביום ד' ביקשתי מזיו שיבוא, אך הוא אמר שיבוא ביום ה' לקחתני לבדיקה שגרתית בבית-החולים לקראת סיום ההריון. החיים נמשכו כרגיל.

ואז נפל עלי האסון.

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

בארץ לבנון, הרחק מכינתנו, זיו שלי לא קם משנתו, בתוך השק שינה שלו, כתנוחה כה מוכרת לי עם ידיו מעל ראשו, תנוחה משפחתית, אופיינית לו ולבניו. ולי אין איש בבית. לילדים אין אבא, נשארנו כולנו יתומים, וסבא יוסלה אומר קדיש, ולסבתא ריילה אין בן שמגיע לארוחת-שבת של ה"אידישע מאמא" האוהבת וחברים באים, כולם אוהבים את זיו, כולם מעריכים, משבחים, מספרים, פנים נפולות ועצובות. ואנחנו נשארים בתוך האין זיו, האין אבא, אין בעל.

ולוואי ויהיה לנו כח ורצון להמשיך ולמשוך עם חיוך, את אשר זיו שלי השאיר לי וכפי שרצינו להיות וכפי שרצה לראות אותנו.

אסיים איפה, כי קשה ולא ניתן להכניס את אישי למסגרת שחורה ולא לאותיות כתובות. זיו גדול כל-כך, שהאותיות והדף קטנים עליו.

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

עם ההורים מילנס

בית צנוע ושופע חמימות. מטופח, טובל בירק ובנוי. "הנה ראה את המדשאה מסביב" - אומרת אמא - "בכל שתיל, בכל פרח, בכל עץ, תמצא את ידינו החרוצות והאמונות של חנינא. כאן טמונה אהבתו הגדולה להורים, למשפחה.

אבא מאופק, ממעט לדבר, מפנים את יגונו. אמא מספרת. אתה מרמז רק פה ושם והסיפור שהיה עצור, משתחרר ממעמקים, פורץ וקולח.

דברים איכרו se זיו חנו ז"ל

בראשית שנות החמישים הגיעו לבית-יהושע. 7 שנים קודם לכן - יסורים. תלאות ונדודים. הפורענות הגדולה של מלחמת העולם ולאחריה. סיביר. עבודה ביערות. פת דלה ומרק במשורה. מחלות ומגיפות. עבודה בקולחוזים. השחרור. נתיבי עליה. הגיעו ארצה. חפשו מנוחה ונחלה. תושבים ושחוקים ניסו לבנות ביתם. להכות שורש בארץ, במושב. זוג הורים, בת קטנה (יפה), ותקווה גדולה בלב.

חנינא נולד במושב. בן 4 כבר יצא למרעה עם הפרות. היה נלווה אל אבא לעבודה באדמות הפאליק. "איך אסביר לך" - אומרת אמא - "הוא לא השתעשע בצעצועים. היתה לו ילדות של עבודה, הסוס, הפרות, העגלות, השדה, אלה היו צעצועיו. פעם הבאתי לו גלגלת צעצוע מתל אביב. "לא הצטרכת אמא" - אמר לי - "את עובדת כל כך קשה"..."

דברים לזכרו של ז"ל חנו ז"ל

לימודים כביה"ס המקומי ובתיכון. היה תלמיד חרוץ וטוב. תמיד התקדם בכוח עצמו. "דמי כיס לא ביקש מאתנו. אחרי הלימודים היה "קופץ" לעבודה במשקים: מכסח דשא, מוביל זבל, פורק מהמשאית ומשתכר לצרכיו. לא היה בדרך בלבוש. לא ביקש נעליים חדשות. הסתפק תמיד במה שנתנו וקנו לו. וכידוע לא קנו הרבה באותם ימים". . .

6 שנים בצבא. צנחנים. סיירת. קורסים. מ"פ. "הייתי נוהגת כמו אמא טובה ומנסה להדריך אותו כיצד לנהוג בחיילים שלו. היה אומר לי: "אמא, את מפקדת טובה, אני מוכרח לקחת אותך לצבא". כשנפצע בידו

במלחמת יום כיפור, לא הפסיק בשירות. תקופה ארוכה הסתובב כשידו מגובסת ופעל כרגיל".

דברים לזכרו של ז"ל חנו ז"ל

הקים משפחה ובנה ביתו ליד בית ההורים. המשיך להיות "הילד" הנאמן והמסור להוריו. "כשהגיע לחופשה מהצבא או אח"כ משירותו הבטחוני, היה לובש בגדי עבודה, מתיצב בבית ההורים ואומר: "נו, אמא, אבא, איזה פקודות יש לכם? וכך היה יוצא לעבודה: מוביל חציר, מכצע תיקונים כלול, מכסח את הדשא ומשקה את הצמחים. כשאבא היה הולה, נזדרז להביא תרופות, היה נכנס הביתה ומשאיר מפעם לפעם, בהחבא, כסף לשעת הדחק"...

אמא מבקשת להדגיש שהיו לו חיים עצמאיים. הוא תמיד היה עצמאי בהחלטותיו ובהתנהגותו אבל ידע לכבד את ההורים. את רגש הכבוד הוריש גם לשאריו: נעמי רעייתו וילדיו.

לאחר האסון שאלו חבריו: "כיצד זה הצלחתם לגדל בן מסור שכזה?"

אמא: "באמת הצלחנו? והיכן הוא היום?"

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

הורים ביגונם. הועם האור כביתם. העצב נשקף מעיניהם. הצלילים
הגבוהים על "מות גיבורים" דומה כאילו עוברים לידם מבלי לעצור.

המשא כבד מנשוא. נחלוק עמהם במשא זה.

חיים מיכאלי - בית-יהושע

זיו שלנו

לספר על זיו שלנו זה קשה. לחשוב שעברה כמעט שנה מאז האסון, זה פשוט לא יאומן. כאילו רק אתמול היית אצלנו. באתלשחק כדור-רגל עם חבריך מבית יהושע נגד גבעת חיים. חייכן ומזיע הגעת אלינו לחדר וסיפרת בגאווה שהקבוצה שלך ניצחה את הקיבוצניקים. אהבת את הספורט הזה ולא היית מוכן לוותר על אף שבת משחק. את כל "החובות המשפחתיות" לשבתות דחית תמיד לאחרי המשחק או האימון. שבת כדורגל האחרונה שלך אצלנו באת אלינו הביתה, התקלחת, החלפת בגדים ונסעתם לבית יהושע. את בגדי הכדורגל שלך שכחת אצלנו, כאילו ידעת שלא תזדקק להם יותר.

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

בעצם זו הפעם האחרונה שראיתי את זיו. 5 ימים לאחר מכן נהרג. באותה פגישה על כוס קפה סיפר לנו כמה קשה ההחלטה להאריך את השהות בלבנון ב-3 חודשים וכל זאת בגלל נעמי שצריכה ללדת בקרוב והוא רחוק ממנה.

זיו אתה לא יודע מה שהפסדת, איזה שגעון של ילדה שיש לך פשוט קסם, חייכנית ויפה כמו שרצית.

זיו בשבילי היה יותר מגיס. הוא היה לי ממש חבר. לשבת ולדבר אתו על הכל, תמיד עזר וייעץ ותמיד עם חוש הומור סיים, קחי את החיים בקלות, שימי פס על הכל, את תראי שיהיה טוב יותר, מבטיח לך. דבר שאפיין את זיו במיוחד היה כנות, ספונטניות ואיש סוד אמיתי. לא פעם כשספרתי לו דברים שרציתי שישארו רק בינינו, הפתיע אותי ואמר "אני יודע". היו פעמים שזה הרגיז אותי, אבל הערכת תכונות אלו כי ידעתי שהוא איש סוד אמיתי.

דברים לזכרו של זיו חנו ז"ל

אף פעם לא דיבר בנוכחותנו על עבודתו, אבל ידענו שהוא בתפקיד די מסוכן. אף פעם לא התלונן וזה היה מאד אופייני לו.

ילדיי זוכרים אותו כדוד "על הכיפק" כזה שאוהב להשתולל ולהתבדח ואוהבים להזכר בדמותו השובבית.

קשה להעלות על הדף, אבל יש דברים רבים לספר, דברים יפים וטובים שמסופרים במשפחה בלי סוף.

נעמי שלנו נשארה עם 3 ילדים מקסימים שיזכרו את אבא שלהם רק מסיפורים, ויש הרבה.

כולנו נשארנו עם כאב חזק וזכרונות. המשפחה, החברים מילדות וחברים לעבודה כולם יושבים ומספרים סיפורים בלי סוף ונדמה שאתה בעצם אתנו. למדנו להכיר אותך עוד ועוד רק אחרי מותך. וזה כואב!

אהבנו אותך זיו

נאוה

לזיו

המרגיז והמפליא הוא שתמיד נופלים הטובים. אין זו מליצה, זו כנות שמעומק הלב שעומדת בניגוד לאימרה "אחרי מות - קדושים".

כל מת קדוש הוא על אחת כמה וכמה מי שהולך ולא בדרך כל הארץ. מי שהולך ועברו קצר, וגם עתידו נגזל ממנו.

היה לי חבר.

מיוחד, חכם, בהיר מחשבה וביטוי.

היה כינינו קשר שקשה למצוא שכזה בין חברים. הספיק מבט או רמז קל כדי שהשני יבין כמה מדובר. "שידרנו על אותו גל" ומצאנו שפה משותפת ודעות משותפות כמעט בכל תחום.

דברים לזכרו של ז"ל חנו ז"ל

עשינו מעשי ליצות וקונדסות יחד שאולי עדיף שלא להרחיב עליהם את הדיבור. "תפסנו" גלים בים שעות על גבי שעות, תוך שאנו "שוכחים" את המשפחות שעל החוף. שוחחנו ארוכות לתוך הלילה בעל פה ובטלפון. יצאנו לא פעם לבלות ביחד ולא משנה במה היו הדברים אמורים - סרט או מסעדה - לא הפסקנו לדבר כשנשותינו, שסלחו, היו מקופחות.

כשזיו היה בלבנון, הייתי מרכז לו מדי שבוע את הסיפורים, הארועים ורכילות על מנת לעדכן אותו בסופי-שבוע ועד היום אני מוצא את עצמי חושב כי בעצם אין עם מי לדבר.

זיו היה חבר טוב שחסרונו מורגש מאד.

ז"ל

עברה שנה מאז מצאך המוות הבלתי צפוי, מוות אשר לא איפשר לך להתייצב מולו: פתאומי, מהמם, אשר לקח אותך וישאיר אותנו כאן כה חסרים אותך.

אתה אשר סימלת עבורי יותר מכל את ארץ ישראל האמיתית, איש האדמה, מהמתנדבים בעם, החל במסלול הצבאי בו הלכת, דרך הדרכת נוער בביה"ס החקלאי בן-שמן ובהצטרפותך לשירות לעשות המלאכה בשקידה ובצנעה.

זוכר אני שיחות שהיו לנו והתלבטויותיך לגבי המשך רצונך לפתח את המשק ולבנות את חיי המשפחה, מול רצון של המשך עשייה, שליחות ואתגר, ואשר אופייך ומחשבתך ודרך חייך הכריעו הכף לטובתן.

מי יתן ודרכך זו תהיה נר לרגלינו ועם זכרך עמנו נצעד בבטחה קדימה.

חברך לייבו